

Saus

La Pobla de Lillet

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la zona nord-oest del municipi.
Emplaçament Des del Plantiu seguir la pista quasi uns 2 km. La pista passa arran de les runes de la casa.

Coordenades:

Latitud: 42.24807
Longitud: 1.95631
UTM Est (X): 413900
UTM Nord (Y): 4677847

Classificació

Número de fitxa 08166 - 27
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Popular
Segle XIII
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Està en avançat estat d'enderroc.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Dept. Medi Ambient i Habitatge. Diagonal, 523-525. 08029
Barcelona
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dc., 27/05/2009 - 02:00

Descripció

La casa de Saus es troba en avançat estat d'enrunament. L'estructura està adossada a un marge pel seu costat nord, on es conserven més restes. Així, bàsicament es conserva el mur nord, alguna resta dels murs laterals, i enmig de la vegetació s'hi poden veure restes de murs de compartimentació interior. A l'extrem oest hi ha les restes del forn de pa, per la cara interior encara es pot veure part de la boca i de la volta que s'està ensorrant; el cos que conforma el forn pròpiament, es sustenta sobre una petita volta. L'edifici està construït per un paredat format per grans peces de pedres solament desbastades, col·locades irregularment i cantoneres també de pedra desbastada formant peces una mica més regulars.

La font de Saus ha estat conduïda fins a peu de runes, on a més hi ha un gran com per abeurar els animals.

Observacions:

Dins la mateixa propietat hi ha el Plantiu.

Les escasses restes conservades no permeten precisar-ne la cronologia, però tot i que el mas Saus apareix esmentat des de finals del segle XIII, sembla que les restes que veïem avui dia es corresponen a restes de cronologies posteriors.

Història

A finals del segle XIII trobem les primeres mencions del mas Saus, el qual es troba dins la jurisdicció de Gabarrós. El 1278 "Bernat de Sauz" tingué conflictes amb Galceran de Pinós pel delme de Gabarrós que el seu pare havia comprat a Ramon de Viver. Des d'aquestes dates fins finals del segle XIV, es documenten diferents actuacions de la família de Saus vinculades a les parròquies de Sta. Cecília de Riutort, Brocà i Saldes. (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,470-471).

Com a referències directes al mas, trobem que el 1280 en Galceran de Pinós fa donació a Jaume de Molins de la "Rocham fortitudinem de Gavaret", amb la condició de custodiar dita fortalesa i roca, i l'obligació de residir-hi, a més percebia el rèdits de dita Roca, 4 modis de xeixa, 2 d'ordi, el delme de la verema i vi i 12 ss. m. pel vestit; un canal de moltó al mas Sauch i 12drs.m. (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,401). El 1288 Galceran de Pinós i la seva muller Berenguera tornen a fer donació del "castrum nostrum sive Rocham de Gavareto", en aquest cas Ramon de Ginebret, batlle seu de Gavarrós, i als seus, i d'entre les coses que rebria anualment torna a constar "et unam carnem arietis in mansis de Sauch.." (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,402).

Tornem a trobar referències al mas el 1294 quan Berenguera, filla pubilla del cavaller Ramon de Brocà i Gaucelma, es casà amb Portolès, fill del difunt Ramon de Gòsol, en els documents nupcials consta que a la núvia li donen el casal que els seus pares habitaven a Brocà i que devien continuar habitant junts, entre altres coses; ell, en Portolès aportà una dot de 3500ss.m., però l'any següent Portolès va rebre del seu germà, el donzell Bernat de Gòsol, tots els drets sobre els masos Sauch, els dos d'En Bauz, el de Ça-Querola, el d'En Gaamir i el d'En Partit, situats tots a Gabarrós. (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,379) Saus consta com un dels llocs que constituïen la baronia de Mataplana el 1368, junt amb Toses, Gomsèn, Santa Cecília de Riutort, Lillet, Brocà, Palomera, Aranyonet, Montgrony, Mayans, Rus i Castellar de Nuc, i Sant Jaume de Frontenyà (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,309). El 18 de juliol de 1362 Ramon de Riembau, jurà guardar les franquesses, llibertats i privilegis, als caps del cinc focs que tenia la casa i batllia de la Vila i de Saus. (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,454).

El 8 de maig de 1388, un grup d'homes de la parròquia de Santa Maria de Lillet, entre els quals hi havia "Petrus Fusterii de Saus", demanaren al bisbe de la Seu d'Urgell, que davant l'estat d'abandonament en que es trobava l'església de Sant Serni de Merolla, fós censurada i que tots els seus objectes es portessin a l'església de Santa Maria de Lillet, on inaugurarien un altar dedicat a Sant Serni. (SERRA VILARÓ: 1989: VOL.I,70)

Saus apareix citat al llibre "Registro de las casas de campo de cada distrito y los aforados de guerra. N°63.1856 n° 32" (ACBR) del 1856, on consta com a propietari Juan Saus.

Bibliografia

BOIXADER, P. (1997: 34-36): "Inventari de les cases de pagès de la vall de Lillet". L'Erol, núm. 53, primavera 1997.

FRANCÀS I PATSÍ, À. (1997): La Pobla de Lillet. Història, costums i tradicions de la Vall de Lillet (Berguedà). Columna Albí, Berga.

ROSIÑOL I ORRIOLS, J. (1988): El passat de la nostra vila. La Pobla de Lillet. Recull històric, geogràfic i cultural. Ed. La Llar del Llibre, Barcelona.

SERRA VILARÓ, J. (1989): Baronies de Pinós i Mataplana. Reproducció facsímil de l'obra de 1930, editat el 1989 pel Centre d'Estudis Baganesos.

